

Uoprigtighed og viden via vidnesbyrdⁱ

Andreas Stokke

Umeå Universitet

Denne artikel argumenterer for at når et vidnesbyrds uoprigtighed blokerer tilhørerens videnstilegnelse, kan dette svigt forklares som en form for upålidelighed. Dette motiverer et princip ifølge hvilket det er en nødvendig betingelse for viden via vidnesbyrd at vidnesbyrdet blev givet på en pålidelig basis. Et sådant krav adskiller sig fra andre pålidelighedskrav til viden via vidnesbyrd ved at indføre en snævrere opfattelse af sådan viden.

1 Introduktion

Ifølge det traditionelle standpunkt er vidnesbyrd en mekanisme til at *transmittere* viden fra en agent til en anden. I modsætning til andre kilder til viden, som f.eks. perception eller slutning, kan vidnesbyrd, ifølge dette synspunkt, ikke *generere* viden. Dette kan kaldes *transmissionsopfattelsen af vidnesbyrd*.ⁱⁱ

Transmissionsopfattelsen af vidnesbyrd er motiveret af et vidt udbredt fænomen, nemlig det hvorved

- (i) *A* ved at *p*,
- (ii) *A* fortæller *B* at *p*, og
- (iii) *B* dermed tilegner sig viden om at *p*.

En nylig udfordring til dette synspunkt kommer fra kritikere der hævder at der er tilfælde hvor (ii) og (iii) forekommer uden (i).ⁱⁱⁱ Disse filosoffer konkluderer at transmissionsopfattelsen af vidnesbyrd er fejlagtigt og sætter i stedet hvad vi kan kalde *generationsopfattelsen af vidnesbyrd*. Så ifølge dette synspunkt er vidnesbyrd ikke udelukkende en mekanisme der transmitterer viden, idet vidnesbyrd kan generere viden.

En udbredt opfattelse er at et centralt punkt i uenigheden mellem transmissions- og generationsopfattelsen omhandler (versioner af) den påstand at *oprigtighed* er nødvendig for viden via vidnesbyrd, det vil sige af (versioner af) følgende princip:

Oprigtighedskrav

B ved at *p* via vidnesbyrd fra *A*, kun hvis *A*'s vidnesbyrd at *p* var oprigtigt.

F.eks. skriver Jennifer Lackey at en konsekvens af den vide udbredelse af transmissionsopfattelsen er at

nearly everyone takes sincerity on the part of the speaker to be a necessary condition for testimonial knowledge. In order to properly learn from a speaker's belief, there needs to be a belief present from which to learn. Thus, if a speaker is insincere and expresses what she herself does not believe, there is nothing for her to pass on to a hearer.^{iv}

Lackey argumenterer for at oprigtighedskravet er falsk, og dette udgør en afgørende præmis for hendes afvisning af transmissionsopfattelsen.

Jeg er enig med Lackey i at oprigtighedskravet er falsk. Oprigtighed er ikke en nødvendig betingelse for viden via vidnesbyrd. Men det er samtidig klart at uoprigtighed *sommetider* blokerer viden via vidnesbyrd. Et vigtigt spørgsmål er derfor: Hvorfor er uoprigtighed *sommetider* en forhindring for viden via vidnesbyrd? I denne artikel forsøger jeg at besvare dette spørgsmål.

Jeg vil argumentere for at i standardtilfælde medfører uoprigtighed *upålidelighed*, som blokerer tilhørerens tilegnelse af viden. Med andre ord vil min hovedpåstand være at i de tilfælde hvor uoprigtighed er roden til et svigt af tilegnelse af viden via vidnesbyrd, kan dette forklares som et pålidelighedssvigt. Uoprigtighed er typisk blot en form for upålidelighed, og det er derfor uoprigtighed typisk blokerer tilegnelse af viden via vidnesbyrd.

Denne observation motiverer en nødvendig betingelse for viden i kraft af vidnesbyrd, nemlig at en tilhører kan tilegne sig viden i kraft af vidnesbyrd kun hvis vidnesbyrdet blev aflagt på en pålidelig basis. Vi vil se at dette princip løser et problem med eksisterende generative teorier om vidnesbyrd.

Specifikt er Lackeys teori for bred, idet den tillader tilfælde af viden i kraft af vidnesbyrd der dog ikke intuitivt er tilfælde af denne type. Snarere vil jeg argumentere for at nogle af disse tilfælde blot er tilfælde af viden *på foranledning af* vidnesbyrd. Med andre ord formår Lackeys version af generationsopfattelsen af vidnesbyrd ikke korrekt at skelne mellem viden i kraft af vidnesbyrd og viden der er opnået på foranledning af vidnesbyrd, men som ikke haves på basis af vidnesbyrdet selv.

Jeg begynder i Sektion 2 med at introducere motivationen for at afvise oprigtighedskravet. Sektion 3 argumenterer for en opfattelse af hvorfor uoprigtighed kan medføre upålidelighed. Desuden diskuteres et eksempel som viser at viden der haves udelukkende i kraft af vidnesbyrd, bør skelnes fra viden der haves blot på foranledning af vidnesbyrd.

2 Uoprigtigt vidnesbyrd og pålidelighed

2.1 To tilfælde af uoprigtigt vidnesbyrd

Lackeys' motivation for at afvise oprigtighedskravet kommer fra eksempler som dette:

Creationist Teacher

Stella is a devoutly Christian fourth-grade teacher, and her religious beliefs are grounded in a deep faith that she has had since she was a very young child. Part of this faith includes a belief in the truth of creationism and, accordingly, a belief in the falsity of evolutionary theory. Despite this, she fully recognizes that there is an overwhelming amount of scientific evidence against both of these beliefs. Indeed, she readily admits that she is not basing her own commitment to creationism on evidence at all but, rather, on the personal faith that she has in an all-powerful Creator. Because of this, Stella does not think that religion is something that she should impose on those around her, and

this is especially true with respect to her fourth-grade students. Instead, she regards her duty as a teacher to involve presenting material that is best supported by the available evidence, which clearly includes the truth of evolutionary theory. As a result, after consulting reliable sources in the library and developing reliable lecture notes, Stella asserts to her students, "Modern-day Homo sapiens evolved from Homo erectus," while presenting her biology lesson today. Though Stella herself neither believes nor knows this proposition, she never shares her own personal faith-based views with her students, and so they form the corresponding true belief solely on the basis of her reliable testimony.^v

Jeg er enig med Lackey i at eleverne i dette tilfælde tilegner sig viden om at homo sapiens udvikledes fra homo erectus. Desuden er det klart at Stellas vidnesbyrd var uoprigtigt. Med andre ord viser Creationist Teacher at oprigtighedskravet er falsk. Uoprigtighed blokerer ikke nødvendigvis viden via vidnesbyrd.

Det er ikke desto mindre intuitivt ligeså klart at uoprigtighed *kan* blokere viden via vidnesbyrd - dette var netop den oprindelige motivation for oprigtighedskravet og årsagen til den brede tilslutning til dette princip. I hvert fald er det klart at der er mange tilfælde hvor videnstilegnelse svigter, og hvor dette svigt intuitivt skyldes talerens uoprigtighed.

I de mest almindelige tilfælde af uoprigtighed siger taleren noget som hun korrekt formoder er falsk, men som hun ikke desto mindre har i sinde at få tilhøreren til at tro. I disse tilfælde af bedragerisk løgn er spørgsmålet hvorvidt tilhøreren tilegner sig viden trivielt. Da viden er faktisk, er viden udelukket i disse tilfælde uafhængigt af talerens uoprigtighed. Hvis jeg fortæller dig noget falsk - uanset om jeg gør det af uoprigtighed, af ren og skær uvidenhed eller af andre grunde - er det udelukket at du kan tilegne dig viden om det jeg siger.

Da vi er interesserede i at undersøge hvilke træk ved uoprigtighed i sig selv der blokerer videnstilegnelse, vil vi fremover hovedsageligt betragte tilfælde af uoprigtighed hvor det der siges er sandt.^{vi} Et eksempel herpå er følgende:

Bedragerisk Løgn

Ellen hader sin chef og har i sinde at give Bent et dårligt indtryk af hende. Så Ellen fortæller Bent: "Min chef overførte midler ulovligt." Ellen tror selv at hendes ikke chef overførte midler ulovligt. Ikke desto mindre er dette faktisk sandt - hendes chef overførte virkelig midler ulovligt. Bent har ingen grund til at tro at Ellen lyver, så som et resultat af Ellens udsagn, kommer Bent til korrekt at tro at Ellens chef overførte midler ulovligt.

I dette tilfælde kommer Bent ikke til at vide at Ellens chef overførte midler ulovligt selvom han tilegner sig en sand formodning om at hun gjorde.

Spørgsmålet er derfor: Hvad er forskellen på Ellen og Stella? Jeg mener svaret er: Pålidelighed.

2.2 Pålidelighed og sikkerhed

Det er forholdsvis ukontroversielt at viden (og dermed viden via vidnesbyrd) kræver pålidelighed i følgende brede forstand:

Pålidelighedskrav

Hvis B ved at p , haves B 's formodning om at p på en pålidelig basis.

En udlægning af dette generelle krav om pålidelighed er at for at en formodning kan være viden, må den stå i en vis *modal* relation til sandheden. Mere præcist hævdes det ofte at for at være pålidelig må man undgå ukorrekt formodning i en række af lignende tilfælde. Mark Sainsbury opsummerede dette synspunkt med sit *pålidelighedskonditionale* (eng. *Reliabilist Conditional*):

If you know, you couldn't easily have been wrong.^{vii}

Pålidelighedskonditionalet kan læses som en generel formulering af den påstand at viden kræver *sikker* (eng. *safe*) formodning i følgende forstand:^{viii}

Sikkerhedskrav

Hvis B ved at p , så er p sand i alle nære verdener hvor B tror at p på samme basis som B aktuelt tror at p .

Jeg antager i det følgende at et sikkerhedssvigt udgør i hvert fald én type af upålidelighed. Med andre ord, hvis en agents formodning om at p er usikker - det vil sige der er nære verdener hvor han tror at p på samme basis som han aktuelt tror at p , men hvor p er falsk - indikerer dette at formodningen haves på upålidelig basis. Min påstand vil være at uoprigtigt vidnesbyrd typisk fører til at en formodning haves på upålidelig basis i denne forstand.

2.3 Uoprigtighed som upålidelighed

Bents formodning i Bedragerisk Løgn haves på basis af Ellens vidnesbyrd. Ellens motivation for at fortælle Bent historien om sin chef er hendes ønske om at vildlede Bent og hendes formodning om at historien er falsk. Ellens ønske om at vildlede og hendes formodning om at historien er falsk er ikke forbundet med det faktum at historien aktuelt er sand. Der er derfor nære verdener hvor Ellen fortæller Bent historien, men hvor historien er falsk. Bents formodning er derfor usikker.

I modsætning hertil er det klart at elevernes formodning i Creationist Teacher er sikker. Lad os kalde propositionen at moderne homo sapiens udvikledes fra homo erectus 'h'. Stellas motivation for at lære eleverne at h er hendes ønske om at følge pensum. Pensum er pålideligt. Så i alle nære verdener hvor Stella lærer eleverne at h, er h sand. Elevernes formodning er derfor sikker.

Denne kontrast mellem Creationist Teacher og Bedragerisk Løgn motiverer følgende hypotese:

Uoprigtighed som upålidelighed (USU)

Hvis (U1) A vidner at p til B og (U2) B kommer til at tro at p udelukkende på baggrund af indholdet af A 's vidnesbyrd at p og (U3) A 's vidnesbyrd at p er uoprigtigt og (U4) B ikke tilegner sig viden om at p og (U5) B 's manglende viden om at p udspringer af uoprigtigheden af A 's vidnesbyrd at p , så skyldes B 's manglende viden om at p at B 's formodning om at p haves på upålidelig basis.

USU siger at når et vidnesbyrds uoprigtighed er den eneste grund til at tilhøreren er afskåret fra at tilegne sig viden, så skyldes dette at tilhøreren formodning haves på upålidelig basis. Det vil sige vi fokuserer på tilfælde hvor de normale funktioner af vidnesbyrd i øvrigt er opfyldt - altså at tilhøreren korrekt forstår vidnets udtalelse, og (udelukkende) på baggrund af udtalelsen danner en formodning om det der blev sagt samt givetvis andre kvalifikationer.

Det afgørende ved USU er således dets forsøg på at frasortere tilfælde hvor et svigt i videnstilegnelse skyldes andre faktorer end vidnets uoprigtighed. Det er værd at uddybe dette mere inden vi bevæger os videre. Specielt vil jeg kommentere på to omstændigheder i denne sammenhæng.

For det første noterede vi os ovenfor at i de mange tilfælde af bedragerisk løgn hvor vidnet siger noget han korrekt formoder (eller måske endog ved) er falsk, er videnstilegnelse udelukket af den grund at viden kræver sandhed. Sådanne tilfælde er dog ligeledes tilfælde af upålidelighed. Hvis B tror at p og p er falsk, så er B 's formodning om at p usikker. Hvis B 's formodning at p er sand i alle nære verdener, er B 's formodning at p sand i den aktuelle verden.^{ix} Hvis B 's formodning aktuelt er falsk, er B 's formodning derfor ikke sand i alle nære verdener. En falsk formodning er således altid usikker. Med andre ord, selv tilfælde af uoprigtigt vidnesbyrd hvor taleren siger noget hun korrekt formoder er falsk med en intention om at bedrage tilhøreren, og hvor tilhøreren dermed er afskåret fra at tilegne sig viden, er pålidelighedssvigt. At sige noget falsk er en form for upålidelighed.

Uoprigtighed er ikke den eneste grund til at falsk vidnesbyrd forekommer. De fleste tilfælde af falsk vidnesbyrd er formentlig tilfælde af uvidenhed, altså tilfælde hvor nogen vidner at p , fordi de tror at p selvom p faktisk er falsk. Givet ovenstående er disse tilfælde også tilfælde af pålidelighedssvigt. For at man kan tilegne sig viden om at p , må ens kilde til p være pålidelig. Hvis p er falsk, er kilden upålidelig, uanset om årsagen til at der blev sagt noget falsk var uoprigtighed, uvidenhed eller andre omstændigheder.

For det andet er der mange tilfælde hvor taleren er uoprigtig, og hvor videnstilegnelse svigter, men hvor dette svigt ikke skyldes talerens uoprigtighed. F.eks. kunne vi modificere Creationist Teacher som følger:

Angivet Creationist Teacher

Samme som Creationist Teacher, undtaget: Umiddelbart efter timen fortæller en anden af lærerne, Inger, eleverne at Stella var uoprigtig.

Så længe der ikke tilstøder andre faktorer, ved eleverne ikke længere at homo sapiens udvikledes fra homo erectus. Denne type tilfælde vil typisk blive beskrevet ved at påpege at Ingers udtalelse er en *undertrykker* (eng. *defeater*) for elevernes formodning.^x Det er dermed klart at deres manglende viden ikke skyldes Stellas uoprigtighed. Grunden til at eleverne ikke tilegner sig viden i Angivet Creationist Teacher, er Ingers udtalelse og ikke Stellas uoprigtighed. (U5) udelukker derfor denne type tilfælde, således at USU begrænses til tilfælde hvor talerens uoprigtighed i sig selv er ansvarlig for tilhøreren manglende viden.

USU destillerer altså vores påstand at når uoprigtighed blokerer videnstilegnelse, skyldes dette upålidelighed, det vil sige usikkerhed.

3 Uoprigtighed, upålidelighed og baser

3.1 Vidnesbyrd og baser

Ifølge analysen af Bedragerisk Løgn ovenfor skyldes usikkerheden af Bents formodning upålideligheden af Ellens vidnesbyrd. Grundlaget for at betragte Ellens vidnesbyrd som upålideligt var at hendes motivation for at fortælle Bent historien - hendes intention om at vildlede og formodning om at historien er falsk - ikke er forbundet med historiens sandhed. Sagt på en anden måde, Ellens motivation for at fortælle historien bevirker at hun let kunne have fortalt historien selvom den var falsk. Vi kan nu nærmere præcisere dette for at opnå indsigt i hvornår uoprigtighed medfører upålidelighed.

En formodning haves på en bestemt basis. Dette udnyttes af sikkerhedskravet der, som det er gængs, relativiserer sikkerhed til baser for formodning. Parallelt hermed afgives et vidnesbyrd på en bestemt basis. F.eks. afgives Stellas vidnesbyrd på basis af pensum. Grunden til at Stella lærer eleverne at h er at h er på pensum. Vi kan således formulere et sikkerhedskrav for vidnesbyrd relativiseret til baser således:

Sikkert vidnesbyrd

A 's vidnesbyrd at p er sikkert, hvis og kun hvis p er sand i alle nære verdener hvor A vidner at p på samme basis som A aktuelt vidner at p .

Stellas vidnesbyrd er sikkert, fordi i alle nære verdener hvor hun lærer eleverne at h på basis af pensum, er h sand.

Det er vigtigt at understrege at det at en agent har en bestemt basis for vidnesbyrd ikke nødvendigvis medfører at han har samme basis for formodning om den relevante proposition - og ej heller omvendt. Stellas tilfælde er en oplagt illustration af dette. Stellas basis for at lære eleverne at h er pensum, men pensum er ikke hendes basis for formodning vedrørende h . Stella selv tror at h er falsk. Dog er denne formodning ikke dannet på basis af pensum men på basis af hendes religiøse overbevisning, hendes tiltro til den hellige skrift, osv. Ligeledes kan man vidne at p på én basis samtidig med at ens formodning at p haves på en anden basis.

I Bedragerisk Løgn er Ellens motivation for at vidne hendes ønske om at vildlede Bent og hendes formodning om at hendes chef ikke overførte midler ulovligt. Den første halvdel af dette beløber sig til at Ellen ønsker at få Bent til at tro på noget hun selv tror er falsk.

Vi kan antage at i alle de relevante tilfælde af vidnesbyrd har taleren en intention om at få tilhøreren til at tro på det hun vidner om.^{xi} I overensstemmelse hermed har både Stella og Ellen en intention om at få deres tilhørere til at tro det de siger.

Med andre ord, at afgive vidnesbyrd om at p samtidig med at man formoder at p er falsk er ikke andet end at afgive vidnesbyrd med en intention om at vildlede, det vil sige om at få tilhøreren til at tro noget man ikke selv tror. Ellens motivation for at fortælle Bent historien er således at hun selv tror den er falsk. Det vil sige, basen for hendes vidnesbyrd er hendes formodning om historiens usandhed.

Vi antog i analysen af eksemplet at denne basis er upålidelig. Det er nærliggende at tænke at Ellens formodning om at hendes chef ikke overførte midler ulovligt er

dannet på baggrund af gætværk eller måske pure opspind. Begge disse kilder til formodning er upålidelige. Men der er en mere generel grund til at Ellens formodning om at historien er falsk ikke kan være pålideligt dannet. Nemlig den at formodningen er falsk. Vi har set at falske formodninger altid er usikre. Det er derfor udelukket at Ellens formodning er pålideligt dannet, og hendes vidnesbyrd afgives derfor på upålidelig basis. Ellen ville let kunne have fortalt Bent historien selvom den var falsk.

En anden faktor i eksemplet var at Ellen har i sinde at give Bent et dårligt indtryk af sin chef. Denne intention kunne være blevet opfyldt, selv hvis Ellen havde vidst at historien er sand. Antag f.eks. at Ellen for at finde oplysninger hun kan bruge til at sværte sin chef har akkumuleret afgørende beviser for at hendes chef overførte midler ulovligt - f.eks. ved at undersøge sin chefs finansielle handlinger i detaljer, at udspørge andre, osv. - og dermed er kommet til at have viden om dette. For at give Bent et dårligt indtryk af chefen, kan Ellen i dette tilfælde fortælle ham hvad hun ved.

Bent kan tilegne sig viden i dette tilfælde, fordi Ellens vidnesbyrd er pålideligt, hvilket skyldes at hendes basis for at afgive vidnesbyrd, nemlig de tilgængelige beviser, er pålidelig. Men det er ligeledes klart at Ellens vidnesbyrd i dette tilfælde ikke er uoprigtigt i den relevante forstand. Ellen ønsker ikke i dette tilfælde at videregive information hun ikke selv tilslutter sig, hun ønsker snarere at videregive den viden hun har om sin chef.

Ikke desto mindre kunne man mene at Ellens vidnesbyrd alligevel er uoprigtigt i en anden forstand. Man kunne mene at fordi Ellens ønske om at videregive sin viden om sin chef er drevet af hendes intention om at sværte sin chef - og f.eks. ikke af en intention om at få sandheden frem - er hendes vidnesbyrd uoprigtigt. Jeg mener at i det omfang dette er en type af uoprigtighed, er det ikke en type af uoprigtighed der inficerer talerens vidnesbyrd som sådan. En udtalelse der afgives med en intention om at viderebringe viden, er ikke i sig selv uoprigtigt selvom grunden til at taleren ønsker at videregive den relevante viden kan være moralsk forkastelig eller usmagelig og kan skyldes dadelværdige motiver eller endog falske formodninger.

Det samme gør sig gældende i tilfælde hvor talerens formodning er sand men ikke viden. Antag f.eks. at Ellen gætter rigtigt og kommer til at korrekte at tro at hendes chef overførte midler ulovligt. Hun kan nu opfylde sit mål om at give Bent et dårligt indtryk af chefen ved at fortælle ham noget hun korrekt formoder er sandt. Bent kan ikke tilegne sig viden i dette tilfælde. Ellens vidnesbyrd er ikke sikkert, fordi basen for hendes vidnesbyrd - hendes formodning om sin chefs handlinger - ikke er sikker. Men ligesom ovenfor er Ellens vidnesbyrd i dette tilfælde heller ikke i sig selv uoprigtigt selvom der er plads til den holdning at Ellens motivationer er forkastelige osv.

Uoprigtighed medfører typisk, men ikke nødvendigvis, at vidnesbyrd aflægges på upålidelig basis. Nedenfor vil vi se at det at et vidnesbyrd aflægges på upålidelig basis ikke nødvendigvis medfører at en formodning dannet på basis heraf er upålidelig.

3.2 Et basiskrav til viden i kraft af vidnesbyrd

Betragt et andet af Lackeys' eksempler:

Consistent Liar

When Bertha was a teenager, she suffered a head injury while ice skating and, shortly afterwards, became quite prone to telling lies, especially about her perceptual experiences involving wild animals. After observing this behavior, her parents became increasingly distressed and, after consulting various psychologists and therapists, finally took her to see a neurosurgeon, Dr Jones. Upon examining her, Dr Jones noticed a lesion in Bertha's brain which appeared to be the cause of her behavior, and so it was decided that surgery would be the best option to pursue. Unfortunately, Dr Jones discovered during the surgery that he couldn't repair the lesion - instead, he decided to modify her current lesion and create another one so that her pattern of lying would be extremely consistent and would combine in a very precise way with a pattern of consistent perceptual unreliability. Not only did Dr Jones keep the procedure that he performed on Bertha completely to himself, he also did this with the best of intentions, wanting his patient to function as a healthy, happy, and well respected citizen.

As a result of this procedure, Bertha is now - as a young adult - a radically unreliable, yet highly consistent, believer with respect to her perceptual experiences about wild animals. For instance, nearly every time she sees a deer, she believes that it is a horse; nearly every time she sees a giraffe, she believes that it is an elephant; nearly every time she sees an owl, she believes that it is a hawk, and so on. At the same time, however, Bertha is also a radically insincere, yet highly consistent, testifier of this information. For instance, nearly every time she sees a deer and believes that it is a horse, she insincerely reports to others that she saw a deer; nearly every time she sees a giraffe and believes that it is an elephant, she insincerely reports to others that she saw a giraffe, and so on. Moreover, because of her consistency as both a believer and a liar, those around her do not have any reason for doubting Bertha's reliability as a source of information. Indeed, in her home community, she is regarded as one of the most trustworthy people to consult on a wide range of topics. Yesterday, Bertha ran into her next door neighbor, Henry, and insincerely though correctly reported to him that she saw a deer on a nearby hiking trail. Since, in addition to his trust in Bertha, it is not at all unlikely for there to be deer on the hiking trail in question, Henry readily accepted her testimony.^{xii}

Lackey hævder at Henry tilegner sig viden i dette eksempel og anser derfor eksemplet for endnu et argument mod oprigtighedskravet. Samtidig konkluderer Lackey at eksemplet viser at viden kan genereres af vidnesbyrd selv fra et vidne der - i modsætning til Stella - ikke selv har modtaget den relevante proposition via vidnesbyrd.

Jeg mener det er korrekt at Henry tilegner sig viden. Men i modsætning til Lackey mener jeg ikke at Henrys viden udspringer af Berthas vidnesbyrd. Derfor er eksemplet ikke et argument for at viden kan genereres fra et førstegangsvidnesbyrd. Andre har tilkendegivet samme reaktion på Consistent Liar. F.eks. skriver Paul Faulkner:

Certainly it is true that one could acquire knowledge from Bertha's testimony. One could treat Bertha as a thermometer and justify believing what she says on the basis of the reliability of her saying. [...] However, for the counterexample to work the advocate of transmission - the non-reductive theorist - must see knowledge acquired from Bertha as testimonial. As things are described it could never be so: Bertha knows nothing about animals (in the [relevant set]) and her testimony is a lie.^{xiii}

Med andre ord benægter Faulkner ligeledes at Henrys tilegner sig viden i kraft af vidnesbyrd og han konkluderer derfor også at Consistent Liar ikke er et modeksekempel mod transmissionsopfattelsen af vidnesbyrd.

Men samtidig er Faulkners motivation for at benægte at Henry tilegner sig viden i kraft af vidnesbyrd at Bertha ikke har viden. Jeg mener dette svar 'begs the question' over for opponenteren mod transmissionsopfattelsen. Hvis nogen præsenterer et potentielt modeksempel til tesen at p kun hvis q – dvs. Et tilfælde hvor, angiveligt, p men *ikke- q* – kan man ikke svare ved at sige at tilfældet ikke er et i hvilket p hvis den eneste begrundelse for denne påstand er at det ikke er et i hvilket q . Siden Consistent Liar er et potentielt modeksempel til tesen at viden i kraft af vidnesbyrd kun kan opnås fra vidende vidner kan man ikke påstå at tilfældet ikke er et tilfælde af viden i kraft af vidnesbyrd – hvor intuitiv den påstand end måtte være – simpelthen fordi Bertha ikke har viden.

Der er dog en anden måde at motivere påstanden at Henrys viden ikke er viden i kraft af vidnesbyrd. Denne holdning til Consistent Liar bygger på en ukontroversiel distinktion mellem, på den ene side, hvad vi kan kalde viden *i kraft af vidnesbyrd* og, på den anden side, viden *på foranledning af vidnesbyrd*.

Den mest almindelige måde at introducere denne skelnen på er som en skelnen mellem formodninger der er dannet på baggrund af indholdet af et vidnesbyrd og formodninger der er dannet på baggrund af andre karakteristika ved vidnesbyrdets aflæggelse. Hvis man hører en nyhedsoplæser i radioen fortælle at der er skovbrand i Colorado, kan man dermed komme til at vide at der er skovbrand i Colorado. Men man kan også dermed komme til at vide at nyhedsoplæseren er en kvinde blot pga. Lyden af hendes stemme. Den første proposition vides her i kraft af vidnesbyrd, mens den anden vides på foranledning af vidnesbyrd. Begge formodninger er sande, begrundede og haves på pålidelig basis. Men der er en klar forstand i hvilken kun den første formodnings status som viden udspringer af vidnesbyrdet selv, mens den anden formodnings status som viden udspringer af det at vidnesbyrdet blev aflagt på den måde det blev.

I denne typer tilfælde adskiller viden i kraft af vidnesbyrd og viden på foranledning af vidnesbyrd sig fra hinanden, derved at tilhørerens formodninger er dannet på forskellig basis. Man antager derfor almindeligvis at B ved at p i kraft af A 's vidnesbyrd at p , kun hvis B 's formodning at p er dannet udelukkende på basis af indholdet af A 's vidnesbyrd. Derimod er formodningen at nyhedsoplæseren er en kvinde ikke dannet på basis af indholdet af hendes vidnesbyrd. Så selvom denne formodning beløber sig til viden, vides den ikke i kraft af vidnesbyrd.

Consistent Liar viser imidlertid at en proposition der blot vides på foranledning af vidnesbyrd, kan være den selv samme proposition der udgør indholdet af vidnesbyrdet. Dette betyder at for korrekt at karakterisere forskellen mellem viden i kraft af vidnesbyrd og viden på foranledning af vidnesbyrd er det ikke nok at insistere på at førstnævnte kræver at tilhørerens formodning er dannet udelukkende på baggrund af vidnesbyrdets indhold. I stedet mener jeg at Consistent Liar viser at vi desuden må kræve af viden i kraft af vidnesbyrd at vidnesbyrdet blev aflagt på en pålidelig basis:

Basiskrav

B ved at p i kraft af A 's vidnesbyrd at p , kun hvis A 's basis for at vidne at p er pålidelig.

Læg først mærke til at selv hvis et vidnesbyrd ikke aflægges på pålidelig basis, kan man tilegne sig viden på foranledning af vidnesbyrd. Det er klart at selv hvis nogen

udtaler sig om p blot på baggrund af gætværk eller opspind kan man ikke desto mindre tilegne sig viden f.eks. om deres køn ved at høre lyden af deres stemme. Vi kan med andre ord se at basiskravet ikke er korrekt for viden på foranledning af vidnesbyrd. Ligeledes kan viden på foranledning af vidnesbyrd opstå på baggrund af falsk vidnesbyrd. Som Robert Audi skriver:

the distinction between the basis of a belief that constitutes knowledge, which might be false testimony, and the basis of the *knowledge* it constitutes - a basis that must be reliably connected with the truth of the belief [...] explains how knowledge can arise by way of false testimony without being based on it.^{xiv}

Vi vil se nedenfor at selvom Berthas vidnesbyrd er sandt og pålideligt, svigter basiskravet i Consistent Liar. Henrys viden bør derfor betragtes som viden på foranledning af vidnesbyrd.

Berthas vidnesbyrd er uoprigtigt. Dette er stipuleret i eksemplet. Med andre ord, Bertha vidner at p selvom hun tror at *ikke- p* . Endvidere udgør hendes formodning om at *ikke- p* hendes basis for at vidne at p . Dette er blot en anden måde at sige at hun er uoprigtig. Berthas formodning om at *ikke- p* er falsk. Hun tror f.eks. at der er ikke er en hjort selvom der faktisk er en hjort. Da falske formodninger altid er usikre, er Berthas formodning om at *ikke- p* usikker.

Dette kan ses af at den basis på hvilken Bertha formoder at *ikke- p* er upålidelig. Hendes basis for at formode at *ikke- p* er de formodningsdannende aspekter af hendes perceptionsevne. Disse formodningsdannende aspekter er imidlertid blevet modificeret under operationen således at når Bertha ser at p , danner hun formodningen at *ikke- p* . Med andre ord, i nære verdener hvor hun formoder at *ikke- p* på basis af at have set at p , er p sand. Så i nære verdener hvor hun formoder at *ikke- p* på samme basis som hun aktuelt formoder at *ikke- p* , er p sand. Hendes formodning om at *ikke- p* er derfor usikker - den er falsk både i den aktuelle verden samt i nære verdener.

Da Berthas formodning om at *ikke- p* er hendes basis for at vidne at p (idet hun er uoprigtig), er hendes basis for at vidne upålidelig. Bertha tilfredsstiller derfor ikke konsekventen af basiskravet, som dermed medfører at Henry ikke har viden i kraft af vidnesbyrd. Så selvom Henrys formodning er viden, og er dannet udelukkende på baggrund af indholdet af Berthas vidnesbyrd, er hans viden ikke viden i kraft af vidnesbyrd.

Hvis Berthas vidnesbyrd ikke er grundlaget for Henrys viden, hvad er så grundlaget? Det er naturligt at mene at konstitutionen af Berthas formodningsdannende processer som følge af operationen udgør dette grundlag. Det vil sige, Henrys formodning blev dannet udelukkende på basis af indholdet af Berthas vidnesbyrd, som er uoprigtigt. Men dennes formodnings status af viden kommer ikke fra vidnesbyrdet selv, men fra det faktum at Berthas formodningsdannende processer er indrettet således at hun konsistent danner falske formodninger.

Det er disse modificerede formodningsdannende processer der bevirker at hendes vidnesbyrd er sikkert i den forstand at i nære verdener hvor hun vidner at p på samme basis som hun aktuelt vidner at p , er p sand. Da Henrys formodning er dannet udelukkende på basis af Berthas vidnesbyrd, er denne formodning sikker.

Dette er tilfældet selvom Berthas basis for at vidne at p (det vil sige hendes formodning om at $\text{ikke-}p$) ikke er sikker. Med andre ord er følgende faktorer begge opfyldt i Consistent Liar:

(1) I nære verdener hvor A vidner at p på samme basis som han aktuelt vidner at p , er p sand.

(2) I nære verdener hvor B formoder at p på samme basis som han aktuelt formoder at p , er p sand.

For at karakterisere hvad der svigter i Consistent Liar - det vil sige den nødvendige betingelse indført af basiskravet - kan vi løst tale om at baser 'indikerer' propositioner. Stellas basis er pensum som intuitivt indikerer propositioner, som f.eks. at homo sapiens udvikledes fra homo erectus. Berthas og Ellens baser er formodninger. Berthas basis er hendes formodning om at der ikke er en hjort. Ellens basis er hendes formodning om at hendes chef ikke overførte midler ulovligt. Så vi kan løst sige at Berthas basis indikerer propositionen at der ikke er en hjort, og at Ellens indikerer propositionen at hendes chef ikke overførte midler ulovligt.

Det er dermed klart at følgende er tilstrækkeligt for at basiskravet opfyldes (hvor M er vidnets basis for at vidne at p):

(3) I nære verdener hvor M indikerer at p , er p sand.

Consistent Liar viser at (3) kan svigte uden at enten (1) eller (2) derfor også svigter. Det er imidlertid kun (2) der er et plausibelt krav at stille til viden på foranledning af vidnesbyrd. Vi har set at viden på foranledning af vidnesbyrd kan opstå på baggrund af upålideligt vidnesbyrd. Så (1) kan svigte for viden på foranledning af vidnesbyrd.

Viden i kraft af vidnesbyrd kræver at tilhørerens formodning dannes udelukkende på basis af indholdet af vidnesbyrdet, og at vidnesbyrdet bliver aflagt på en pålidelig basis. Førstnævnte udelukker tilfælde som viden om talerens køn opnået udelukkende på basis af lyden af talerens stemme. Sidstnævnte udelukker tilfælde som Henrys hvor tilhøreren tilegner sig en formodning om en proposition der er identisk med indholdet af vidnesbyrdet, men hvor denne formodnings status af viden alligevel ikke udspringer af vidnesbyrdet selv.

Derimod kræver viden på foranledning af vidnesbyrd ingen af disse ting. Viden på foranledning af vidnesbyrd er blot viden hvor den tilsvarende formodning er dannet på basis af at have overværet et vidnesbyrd – hvad enten den relevante proposition er identisk med vidnesbyrdets indhold eller ej. Sådanne formodninger er viden, hvis de opfylder de almindelige krav til viden - det vil sige i det mindste sandhed, begrundelse og sikkerhed, samt formentlig en række andre betingelser.

4 Konklusion

Ifølge basiskravet er det en nødvendig betingelse for viden i kraft af vidnesbyrd at vidnesbyrdet aflægges på pålidelig basis. Da uoprigtighed imidlertid ikke altid medfører at et vidnesbyrd aflægges på upålidelig basis, som illustreret af Creationist Teacher, følger det at oprigtighed ikke er en nødvendig betingelse for viden i kraft af

vidnesbyrd. Dette motiverer en generativ opfattelse af vidnesbyrd - vidnesbyrd kan give anledning til ny viden. Ikke desto mindre er tidligere generative synspunkter for bredde i den forstand at de ikke udelukker tilfælde af viden blot på foranledning af vidnesbyrd. Et basiskrav til viden i kraft af vidnesbyrd kan tilvejebringe den korrekte restriktion.

ⁱ Tak til Pål Antonsen, Jessica Brown, Olav Gjelsvik, Kathrin Glüer-Pagin, Katherine Hawley, Ole Hjortland, Sören Häggqvist, Klemens Kappel, Peter Pagin, Anders Schoubye, Henning Strandin, Åsa Wikforss og Timothy Williamson for nyttige kommentarer på tidligere versioner af dette materiale. En speciel tak rettes til Torfinn Huvenes, Mikkel Gerken, Federico Luzzi og Daniele Sgaravatti for særligt værdifulde kommentarer og forslag.

ⁱⁱ Eksempler kan findes i Coady, C.A.J.: *Testimony: A philosophical study*. Oxford and New York: Oxford University Press 1992, Burge, T.: "Content preservation". I: *Philosophical Review*. 1993, 102, ss. 457–488, Plantinga, A.: *Warrant and proper function*. Oxford and New York: Oxford University Press 1993, Owens, D.: "Testimony and assertion". I: *Philosophical Studies*. 2006, 130, ss. 105–129, Audi, R.: "Testimony as a social foundation of knowledge". I: *Philosophy and Phenomenological Research Online*. 2011.

ⁱⁱⁱ Lackey, J.: "Testimonial knowledge and transmission". I: *Philosophical Quarterly*, 1999, 49, ss. 471–490, Lackey, J.: *Learning from words*. Oxford and New York: Oxford University Press 2008, Graham, P.: "Can testimony generate knowledge?" I: *Philosophica*. 2006, 78, ss. 105–127.

^{iv} Lackey 2008, s. 38.

^v Lackey 2008, s. 48.

^{vi} Ifølge nogle teorier om løgn (f.eks. Carson, T.: "The definition of lying". I: *Noûs*. 2006, 40, ss. 284–306) lyver man ikke, hvis det man siger er sandt, ligemeget med hvilke intentioner det blev sagt. Dette synspunkt er dog ikke det mest udbredte, se f.eks. Bok, S.: *Lying: Moral choice in private and public life*. New York: Random House 1978, Williams, B.: *Truth and truthfulness: An essay in genealogy*. Princeton, NJ: Princeton University Press 2002, Fallis, D.: "What is lying?" I: *Journal of Philosophy*. 2009, 106, ss. 29–56, Stokke, A.: *Insincerity*. I: *Noûs*. 2012, Early View Online, Stokke, A.: "Lying and asserting". I: *Journal of Philosophy*. Forthcoming. Tilfælde som Bedragerisk Løgn udgør en direkte motivation for at benægte at man lyver, kun hvis det man siger er falsk, og jeg antager derfor at dette standpunkt er fejlagtigt.

^{vii} Sainsbury, M.: "Easy possibilities". I: *Philosophy and Phenomenological Research*. 1997, 57, ss. 907–919, her s. 907.

^{viii} Dette synspunkt er blevet forsvaret af Sosa, E.: "How to defeat opposition to Moore". I: *Philosophical Perspectives*. 1999, 13, ss. 141–153, Williamson, T.: *Knowledge and its limits*. Oxford: Oxford University Press 2000, Pritchard, D.: *Epistemic luck*. Oxford and New York: Clarendon Press 2005, og andre.

^{ix} Dette er under antagelse af at, for enhver verden w , hvis p er sand i w , så er w altid den p -verden der er nærmest w – det vil sige enhver verden er nærmere sig selv end nogen anden verden. Dette princip holder i både Stalnakers (Stalnaker, R.: "A theory of conditionals". I: Jackson, J. (red.): *Conditionals*. Oxford and New York: Oxford University Press 1991) og Lewis' (Lewis, D.: *Counterfactuals*. Oxford: Oxford University Press 1973) logik for kontrafaktiske konditionaler. Se også Williamson 2000, kap. 7. En anden måde at beskrive dette forhold på er ved at observere at, som Williamson 2000, s. 159, påpeger, medfører ethvert kontrafaktisk konditionale den tilsvarende materielle implikation. Med andre ord, sikkerhedskonditionalet $Bp > p$ (hvor $>$ er det kontrafaktiske konditionale) medfører den materielle implikation $Bp \supset p$. Således medfører $Bp \& \sim p$ at $\sim(Bp > p)$.

^x Mere præcist, en 'undergravende' (eng. *undercutting*) undertrykker af enten 'psykologisk' eller 'normativ' karakter, afhængig af om eleverne tror Inger. Se Pollock, J.: *Contemporary theories of knowledge*. Towota, NJ: Rowan and Littlefield 1986, Lackey 1999 for diskussion af disse distinktioner.

^{xi} Dette er for stærkt til at kunne karakterisere vidnesbyrd med fuld generalitet. Den korrekte, svagere nødvendige betingelse er i stedet at vidnesbyrd kræver intention om (eller opfordring til) at tilhørerne accepterer det der vidnes om. For relevant diskussion heraf, se Stalnaker, R.: "Common ground". I: *Linguistics and Philosophy*. 2002, 25, ss. 701–721. Stokke 2012, forthcoming.

^{xii} Lackey 2008, ss. 53–54.

^{xiii} Faulkner, P.: "Learning from Words: Testimony as a Source of Knowledge" (Book Review). I: *Mind*. 2009, 118, ss. 479–485, her s. 470.

^{xiv} Audi 2011, s. 24.